YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
2 päivänä lokakuuta 1997 *

Asiassa C-144/96,

jonka Cour du travail de Bruxelles on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Office national des pensions (ONP)

vastaan

Maria Cirotti

ennakkoratkaisun sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (EYVL L 149, s. 2), sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2 päivänä kesäkuuta 1983 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6), 46 ja 51 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja G. F. Mancini sekä tuomarit J. L. Murray (esittelevä tuomari), P. J. G. Kapteyn, G. Hirsch ja H. Ragnemalm,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Office national des pensions (ONP), edustajanaan yleishallintovirkamies Gabriel Perl,

— Cirotti, edustajinaan asianajajat Jules Raskin, Liège, ja Franco Agostini, Rooma,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet Maria Patakia ja Peter Hillenkamp,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Office national des pensionsin, edustajanaan apulaisneuvonantaja Jean-Paul Lheureux, Cirottin, edustajanaan Jules Raskin, ja komission, asiamiehenään Maria Patakia, esittämät suulliset huomautukset 6.2.1997 pidetyssä istunnossa,

kuultuaan julkisasiamiehen 20.3.1997 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Cour du travail de Bruxelles on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 25.4.1996 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 3.5.1996,

EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (EYVL L 149, s. 2), sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2 päivänä kesäkuuta 1983 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6, jäljempänä asetus N:o 1408/71), 46 ja 51 artiklan tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on esitetty Cirottin ja Office national des pensionsin (jäljempänä ONP) välisessä asiassa, jossa on kysymys Cirottin miehen palkattuna työntekijänä saamasta vanhuuseläkkeestä maksettavan osan laskemisesta, johon Cirottilla on oikeus Belgian lainsäädännön mukaan.

3 Cirotti on Italian kansalainen. Hän saa työkyvyttömyyseläkettä Italiassa. Heinäkuusta 1981 alkaen hän sai Belgiassa osan miehensä, josta hän asui erossa, työeläkkeestä palkattujen työntekijöiden vanhuus- ja perhe-eläkettä koskevista yleisistä säännöistä 21.12.1967 annetun kuninkaan asetuksen, sellaisena kuin se on muutettuna 3.12.1970 annetulla kuninkaan asetuksella (Moniteur belge 23.12.1970), 74 §:n 2 momentin perusteella.

4 Tässä säännöksessä säädettiin, sellaisena kuin se tuli voimaan 1.7.1981, seuraavaa:

"Asumuserossa tai aviomiehestään tosiasiallisesti erossa asuva vaimo voi saada osan aviomiehelleen maksettavasta vanhuuseläkkeestä, edellyttäen että

a) hän ei ole menettänyt oikeuttaan olla alaikäisen huoltajana tai että häntä ei ole tuomittu puolisonsa hengen uhkaamisesta;

b) hänen mahdollinen asuinpaikkansa ulkomailla ei estä työeläkkeen maksamista;

c) hän on lopettanut kokonaan ansiotyön tekemisen 64 §:ssä sallittua toimintaa lukuun ottamatta ja että hän ei saa korvausta sairauden, työkyvyttömyyden tai omasta tahdosta riippumattoman työttömyyden perusteella Belgian tai ulkomaisen sosiaaliturvalainsäädännön nojalla, raajarikkoisia ja vammaisia koskevaa lainsäädäntöä lukuun ottamatta;

d) hän ei saa belgialaista tai ulkomaista vanhuus- tai perhe-eläkettä tai vastaavaa etuutta taikka raajarikkoisille tai vammaisille maksettavaa avustusta, joka on suuruudeltaan sellainen, että hän ei saa 4 §:n mukaisia suorituksia aviomiehen eläkkeestä."

5 Tässä pykälässä, sellaisena kuin se on muutettuna 21.5.1991 annetulla kuninkaan asetuksella (Moniteur belge 27.6.1991), säädetään seuraavaa:

"Asumuserossa tai puolisostaan tosiasiallisesti erossa asuva puoliso voi saada osan puolisolleen maksettavasta vanhuuseläkkeestä, edellyttäen että

a) hän ei ole menettänyt oikeuttaan olla alaikäisen huoltajana tai että häntä ei ole tuomittu puolisonsa hengen uhkaamisesta;

b) hänen asuinpaikkansa ulkomailla tai 70 §:n soveltaminen ei estä työeläkkeen maksamista;

c) hän on lopettanut kokonaan ansiotyön tekemisen 64 §:ssä sallittua toimintaa lukuun ottamatta ja että hän ei saa korvausta sairauden, työkyvyttömyyden tai omasta tahdosta riippumattoman työttömyyden perusteella Belgian tai ulkomaisen sosiaaliturvalainsäädännön nojalla taikka uran keskeytymisestä tai työstä maksettavien etuuksien pienenemisen vuoksi maksettavaa avustusta;

d) hän ei saa Belgian järjestelmän, ulkomaisen järjestelmän tai kansainvälisen julkisoikeudellisen toimielimen henkilöstöön sovellettavan järjestelmän mukaista vanhuus- tai perhe-eläkettä tai vastaavaa etuutta, joka on suuruudeltaan sellainen, että hän ei saa 3 ja 4 §:n mukaisia suorituksia puolison eläkkeestä."

6 Asiakirjoista ilmenee, että ONP alensi 21.12.1988 tekemällään päätöksellä Cirottille maksettujen suoritusten määrää edellä mainittujen säännösten perusteella ottaakseen huomioon Cirottin ilmeisesti indeksiin sidotun italialaisen eläkkeen nousun vuodesta 1981.

7 Cirotti valitti tästä ONP:n päätöksestä 17.1.1989 Tribunal du travail de Bruxellesiin, joka ratkaisi asian 17.6.1993 antamallaan tuomiolla Cirottin eduksi soveltaen yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-93/90, Cassamali, 20.3.1991 antamassaan tuomiossa (Kok. 1991, s. I-1401) noudattamaa tulkintaa. Tässä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että silloin kun jäsenvaltion työntekijälle maksama eläke on päällekkäisyyden estävien kansallisten säännösten nojalla sen suuruinen, että laskettuna yhteen toisen jäsenvaltion maksaman minkälaisen tahansa etuuden kanssa se ei ylitä tiettyä rajaa, asetuksen N:o 1408/71 51 artiklan 1 kohdan tai muun yhteisön oikeuden säännöksen perusteella tämän eläkkeen määrää ei voida muuttaa, jotta tätä rajaa ei ylitettäisi siinä tapauksessa, että toista etuutta muutetaan myöhemmin taloudellisen ja sosiaalisen tilanteen yleisen kehityksen vuoksi.

8 ONP valitti tästä tuomiosta 9.7.1993 Cour du travail de Bruxellesiin. Belgian laitos vetoaa tässä valituksessaan siihen, että ensimmäisessä oikeusasteessa on annettu analogiapäätelmään perustuva tuomio. ONP:n mukaan pääasiassa kyseessä oleva puolison oikeus osaan palkatulle työntekijälle myönnetystä vanhuuseläkkeestä ei nimittäin muistuta henkilökohtaista toimeentuloa varten maksettavaa eläkettä vaan

vähimmäistulotakuuta. Tämä osa pitäisi sen vuoksi arvioida puolison tulot huomioon ottaen, ja sen pitäisi vaihdella muiden, mahdollisesti toisessa jäsenvaltiossa maksettujen sosiaaliturvaetuuksien perusteella.

9 ONP lisää, että asiassa Cassamali annetun ratkaisun analoginen soveltaminen johtaa puolisoiden välisten tulojen epätasaisuuteen, jolloin vanhuuseläkkeen osuuden saajan kokonaistulot kasvavat toisessa jäsenvaltiossa hänelle henkilökohtaisesti maksettavan etuuden määrää korotettaessa. Tämä lopputulos on ONP:n mukaan asetuksen N:o 1408/71 3 artiklan 1 kohdan vastainen.

10 Tässä säännöksessä säädetään seuraavaa:

"Jollei tämän asetuksen erityisistä säännöksistä muuta johdu, jäsenvaltion alueella asuvat henkilöt, joihin tätä asetusta sovelletaan, ovat jäsenvaltion lainsäädännön mukaan samojen velvoitteiden alaisia ja nauttivat samoja etuja kuin tämän valtion kansalaiset."

11 Asetuksen N:o 1408/71 vanhuuseläkkeiden laskemista koskevassa 46 artiklassa säädetään puolestaan seuraavaa:

"1. Jos palkattu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja on jäsenvaltion lainsäädännön alainen ja jos edellytykset etuutta koskevan oikeuden saamiseksi on täytetty ilman, että 45 artiklan tai 40 artiklan 3 kohdan säännösten soveltaminen on välttämätöntä, tämän jäsenvaltion toimivaltainen laitos määrää sen soveltaman lainsäädännön mukaisesti etuuden suuruuden tämän lainsäädännön mukaisesti huomioon otettavien vakuutus- tai asumiskausien kokonaispituutta vastaavasti.

Tämä laitos laskee myös etuuden määrän, joka olisi saatu soveltaen 2 kohdan a ja b alakohdassa säädettyjä sääntöjä. Vain korkeampi näistä kahdesta määrästä otetaan huomioon.

2. Jos palkattu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja on jäsenvaltion lainsäädännön alainen ja jos edellytykset oikeudesta etuuksiin eivät täyty ellei oteta huomioon 45 artiklan tai 40 artiklan 3 kohdan säännöksiä, tämän jäsenvaltion toimivaltainen laitos soveltaa seuraavia sääntöjä:

a) laitos laskee sen etuuden teoreettisen määrän, jota kysymyksessä oleva henkilö voisi hakea, jos kaikki vakuutus- tai asumiskaudet, jotka ovat täyttyneet jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen mukaan, jonka alainen palkattu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja on, olisivat täyttyneet kyseisessä jäsenvaltiossa ja sen soveltaman lainsäädännön mukaisesti sillä hetkellä, jolloin etuus myönnetään. Jos tämän lainsäädännön mukaan etuuden määrä ei riipu täyttyneiden vakuutuskausien pituudesta, määrä otetaan teoreettiseksi määräksi, jota tarkoitetaan tässä alakohdassa;

b) laitos määrää sen jälkeen etuuden todellisen määrän edellisessä alakohdassa tarkoitetun teoreettisen määrän perusteella ja tämän laitoksen soveltaman lainsäädännön mukaan ennen riskin toteutumista täyttyneiden vakuutus- tai asuinkausien pituuden suhteessa kaikissa kyseisissä jäsenvaltioissa ennen riskin toteutumista täyttyneiden vakuutuskausien kokonaispituuteen;

c) jos kaikkien kyseeseen tulevien jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen mukaan ennen riskin toteutumista täyttyneiden vakuutus- tai asumiskausien kokonaispituus on pitempi kuin jonkin tällaisen valtion lainsäädännössä vaadittu enimmäiskausi täyden etuuden saamiseksi, tämän valtion toimivaltainen laitos ottaa soveltaessaan tämän kohdan säännöksiä huomioon täyttyneiden kausien kokonaispituuden sijasta tämän enimmäiskauden; tämä laskutapa ei saa johtaa siihen, että tämä laitos myöntää kustannuksiltaan suuremman etuuden kuin sen soveltamassa lainsäädännössä säädetty täysi etuus;

d) kun tässä kappaleessa säädettyjen laskusääntöjen soveltamisessa noudatettavasta menettelystä päällekkäisten kausien huomioon ottamiseksi säädetään 98 artiklassa tarkoitetussa täytäntöönpanoasetuksessa.

3. Sillä, jonka etua asia koskee, on oikeus 1 ja 2 kohdan säännösten mukaisesti laskettujen etuuksien kokonaismäärään 2 kohdan a alakohdan mukaisesti laskettujen etuuksien korkeimman teoreettisen määrän rajoissa.

Mikäli edellisessä alakohdassa tarkoitettu määrä ylitetään, kaikki 1 kohdan säännöksiä soveltavat laitokset sovittavat etuutensa määrän vastaamaan suhdetta, joka kyseisen etuuden määrällä on 1 kohdan säännösten mukaisesti määrättyyn etuuksien kokonaismäärään.

4. Jos työkyvyttömyys-, vanhuus- tai jälkeenjääneiden eläkkeiden kohdalla kahden tai useamman jäsenvaltion maksettavien etuuksien kokonaismäärä 6 artiklan b alakohdassa tarkoitettujen monenvälisten sosiaaliturvasopimusten määräysten mukaisesti on pienempi kuin se kokonaismäärä, joka maksettaisiin 1 ja 3 kohdan mukaan tällaisista jäsenvaltioista, asianomaisen henkilön eduksi sovelletaan tämän luvun säännöksiä."

12 Asetuksen N:o 1408/71 51 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jos elinkustannusten nousun tai ansiotason muutosten tai muiden tarkistusta vaativien seikkojen vuoksi kyseeseen tulevien valtioiden etuuksia muutetaan kiinteällä prosenttimäärällä tai muulla määrällä, tällaista prosenttimäärää tai määrää on sovellettava sellaisenaan etuuksiin, jotka määräytyvät 46 artiklan säännösten mukaisesti ilman, että uudelleenlaskemista tuon artiklan säännösten mukaisesti tarvitaan.

2. Toisaalta, jos etuuksien määräytymistapaa tai laskemissääntöjä muutettaisiin, uudelleenlaskeminen tehdään 46 artiklan säännösten mukaisesti."

13 Kansallinen tuomioistuin katsoi, että siinä vireillä olevan asian ratkaiseminen edellyttää asetuksen N:o 1408/71 tulkintaa ja erityisesti 46 ja 51 artiklan tulkintaa, ja päätti lykätä asian ratkaisua esittääkseen yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko asetuksen (ETY) N:o 1408/71 46 ja 51 artiklan tulkittava olevan sovellettavissa siinä tapauksessa, että edunsaaja saa päällekkäin yhden jäsenvaltion lainsäädännön mukaan laskettua työkyvyttömyysetuutta ja toisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan laskettua työntekijästä erossa asuvalle puolisolle maksettavaa vanhuusetuutta, joka on osa hänestä erossa asuvan puolison työntekijänä saamasta vanhuusetuudesta, jos siirtotyöläinen pääsee kyseisten artiklojen soveltamisen perusteella edullisempaan asemaan muihin työtekijöihin verrattuna, vaikka edellä mainitun asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädetään, että kaikkia jäsenvaltioiden kansalaisia on kohdeltava yhdenvertaisesti?"

14 Kansallinen tuomioistuin haluaa olennaisesti tietää, onko asetuksen N:o 1408/71 46 artiklaa ja 51 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että niiden vastaista on se, että se osa, joka maksetaan palkatun työntekijän vanhuusetuudesta jäsenvaltiossa sovellettavan lainsäädännön nojalla tämän erossa asuvalle puolisolle, lasketaan uudelleen taloudellisen ja sosiaalisen tilanteen yleistä kehitystä seuraavien tarkistusten perusteella, jotka koskevat kyseisen puolison toisen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla saamaa työkyvyttömyysetuutta.

15 Aluksi on huomautettava, että asiakirjoista ilmenee, että etuus, jonka laskemisesta on kyse pääasiassa, muodostuu osasta tosiasiallisesti erossa asuvalle puolisolle myönnettyä palkatun työntekijän vanhuuseläkettä, ja että lisäksi tämä osa myönnetään ainoastaan, jos samanlaiset edellytykset kuin ne, jotka koskevat henkilökoh-

taisesti myönnettäviä eläkkeitä, täyttyvät, ja edellyttäen erityisesti, että hakemuksen tehnyt puoliso on lopettanut kokonaan työnteon.

16 Tämän vuoksi tällaista etuutta on pidettävä asetuksessa N:o 1408/71 tarkoitettuna "vanhuusetuutena", ja edunsaajan oikeudet määräytyvät tämän asetuksen 44 artiklan mukaan asetuksen III osaston 3 luvun säännösten mukaisesti, joihin 46 ja 51 artikla kuuluvat.

17 Seuraavaksi on syytä korostaa, että kahden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön alaiselle työntekijälle maksettavan vanhuusetuuden määrän laskemiseksi kunkin tällaisen valtion toimivaltaisen viranomaisen on verrattava ainoastaan kansallisen lainsäädännön nojalla maksettavaa määrää, päällekkäisyyden estävät säännökset mukaan lukien, ja asetuksen N:o 1408/71 46 artiklan soveltamisesta seuraavaa määrää. Kutakin etuutta laskettaessa on sovellettava näistä kahdesta järjestelmästä työntekijälle edullisempaa järjestelmää (ks. muun muassa asia C-85/89, Ravida, tuomio 21.3.1990, Kok. 1990, s. I-1063, 18 kohta).

18 Kuten yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa 7/81, Sinatra, 2.2.1982 antamassaan tuomiossa (Kok. 1982, s. 137, 8 kohta), että jos jotain näistä etuuksista muutetaan myöhemmin, tämä merkitsee periaatteessa sitä, että kunkin etuuden osalta on verrattava uudestaan kansallista järjestelmää ja yhteisön järjestelmää sen määrittelemiseksi, mikä järjestelmä on työntekijälle kaikkein edullisin muutoksen jälkeen.

19 Yhteisöjen tuomioistuin täsmensi kuitenkin saman tuomion 9 ja 10 kohdassa, että jotta vähennettäisiin sitä hallinnollista työtä, jota työntekijän tilanteen tutkiminen jokaisen etuuksien muuttamisen osalta merkitsisi, asetuksen N:o 1408/71 51 artiklan 1 kohdan mukaan etuuksien uudelleenlaskemista ei suoriteta 46 artiklan mukaisesti, ja siten kansallista järjestelmää ja yhteisön järjestelmää ei verrata uudestaan silloin, kun muutos on johtunut työntekijän henkilökohtaisesta tilanteesta riippumattomista seikoista ja on seurausta taloudellisen ja sosiaalisen tilanteen yleisestä kehityksestä.

20 ONP katsoo kuitenkin, että asetuksen N:o 1408/71 51 artiklan 1 kohtaa ei voida soveltaa pääasian kaltaiseen tapaukseen sillä perusteella, että palkatun työntekijän vanhuuseläkkeen suuruus, josta osa maksetaan tosiasiallisesti erossa asuvalle puolisolle, lasketaan ainoastaan 46 artiklan 2 kohtaa edullisemman Belgian lainsäädännön perusteella.

21 Tältä osin on riittävää todeta, että edellä mainitussa asiassa Cassamali annetun tuomion 20 kohdasta seuraa, että 51 artiklan 1 kohtaa sovelletaan jopa tilanteessa, jossa etuus, jota vähennetään toisen etuuden indeksiin sidotun nousun perusteella, on laskettu kansallisten sääntöjen mukaan eikä 46 artiklan mukaan.

22 Vastustaakseen 51 artiklan 1 kohdan soveltamista ONP vetoaa myös asiassa C-65/92, Levatino, 22.4.1993 annettuun tuomioon (Kok. 1993, s. I-2005), joka koski italialaisen eläkkeen elinkustannusten nousuun liittyvien tarkistusten huomioon ottamista laskettaessa Belgian lain mukaista vanhusten vähimmäistulotakuuta.

23 Tässä asiassa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että vaikka asetuksen N:o 1408/71 46 artiklan ja 51 artiklan 2 kohdan säännöksiä voitiin soveltaa vanhusten vähimmäistulotakuun kaltaisen etuuden määrän määrittämiseen ja mukauttamiseen, 51 artiklan 1 kohdan säännöksiä ei voitu soveltaa samalla tavalla.

24 ONP:n mukaan samaa johtopäätöstä voidaan soveltaa Belgian lakiin perustuviin erossa asuvien puolisoiden oikeuksiin.

25 Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 24 kohdassa, yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Levatino antama ratkaisu perustuu vanhusten vähimmäistulotakuun erityispiirteisiin eikä sitä voida näin ollen soveltaa pääasiassa kyseessä olevaan etuuteen.

26 Todettuaan, että vähimmäistulotakuun tarkoituksena on korvata kyseessä olevan henkilön toimeentulon riittämättömyys siten, että hänelle annetaan mahdollisuus saavuttaa lain takaama vähimmäistoimeentulotaso (tuomion 34 kohta), yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että mikäli 51 artiklan 1 kohtaa sovellettaisiin, asianomaisen henkilön tulojen kasvua hänen ulkomaisen eläkkeensä johdosta ei siten otettaisi huomioon, ja hänen tulonsa ylittäisivät järjestelmällisesti taatun vähimmäistulon (tuomion 35 kohta).

27 Yhteisöjen tuomioistuin katsoi samassa tuomiossa, että 51 artiklan 1 kohdan soveltamisella ei ainoastaan asetettaisi siirtotyöläistä edullisempaan asemaan, vaan sillä muutettaisiin vähimmäistulotakuuetuuden tarkoitusta ja vääristettäisiin kyseessä olevan kansallisen lain järjestelmä (tuomion 36 kohta).

28 Käsiteltävänä olevan asian kaltaisessa tapauksessa ei voida katsoa, että 51 artiklan 1 kohdan soveltamisella muutettaisiin kyseessä olevan etuuden laskemisen tarkoitusta ja vääristettäisiin Belgian lain järjestelmä, jolla vanhusten vähimmäistulotakuusta poiketen ei pyritä korvaamaan asianomaisen toimeentulon riittämättömyyttä siten, että hänelle annetaan mahdollisuus saavuttaa Belgian lain takaama vähimmäistoimeentulotaso.

29 Lopuksi ONP väittää, että sovellettaessa 51 artiklan 1 kohtaa käsiteltävään asiaan rikotaan asetuksen N:o 1408/71 3 artiklan 1 kohtaa, koska toinen erossa asuvista puolisoista saa siten suuremmat tulot kuin toinen puoliso.

30 Tältä osin on syytä huomauttaa, että 3 artiklan 1 kohdan sanamuodosta ilmenee, että tällä säännöksellä ei pyritä puolisoiden yhdenvertaiseen kohteluun.

31 Kansallinen tuomioistuin pohtii saman säännöksen osalta, saatetaanko siirtotyöläinen edullisempaan asemaan kuin kansallinen työntekijä, jos käsiteltävän asian kaltaiseen tapaukseen sovelletaan 51 artiklan 1 kohtaa.

32 Tältä osin on todettava toisaalta, että 3 artiklan 1 kohta koskee tietyn jäsenvaltion kansalaisten ja muiden jäsenvaltioiden kansalaisten välistä yhdenvertaisuutta. Sitä vastoin se ei estä sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltamista, joka asettaa muut kuin siirtotyöläiset epäedullisempaan asemaan kuin siirtotyöläiset.

33 Asiassa 22/77, Mura, 13.10.1977 annetusta tuomiosta (Kok. 1977, s. 1699) seuraa, että väite, jonka mukaan sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettujen yhteisön oikeussääntöjen soveltaminen merkitsisi sitä, että siirtotyöläiset asetetaan edullisempaan asemaan kuin työntekijät, jotka eivät ole koskaan poistuneet maastaan, on merkityksetön, koska syrjintänä ei voida pitää sitä, että eri sääntöjä sovelletaan oikeudellisissa tilanteissa, jotka eivät ole toisiinsa verrattavia. Lisäksi tällaiset kohtelun erot, silloin kun niitä on, johtuvat yhteisen sosiaaliturvajärjestelmän puuttumisesta.

34 Edellä olevasta seuraa, että asetuksen N:o 1408/71 46 artiklan ja 51 artiklan 1 kohdan säännöksiä on tulkittava siten, että niiden vastaista on, että se osa, joka maksetaan palkatun työntekijän vanhuusetuudesta jäsenvaltiossa sovellettavan lainsäädännön nojalla tämän erossa asuvalle puolisolle, lasketaan uudelleen taloudellisen

ja sosiaalisen tilanteen yleistä kehitystä seuraavien tarkistusten perusteella, jotka koskevat kyseisen puolison toisen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla saamaa työkyvyttömyysetuutta.

Oikeudenkäyntikulut

35 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneelle Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Cour du travail de Bruxellesin 25.4.1996 esittämän kysymyksen seuraavasti:

Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2 päivänä kesäkuuta 1983 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2001/83, 46 artiklan ja

51 artiklan 1 kohdan säännöksiä on tulkittava siten, että niiden vastaista on, että se osa, joka maksetaan palkatun työntekijän vanhuusetuudesta jäsenvaltiossa sovellettavan lainsäädännön nojalla tämän erossa asuvalle puolisolle, lasketaan uudelleen taloudellisen ja sosiaalisen tilanteen yleistä kehitystä seuraavien tarkistusten perusteella, jotka koskevat kyseisen puolison toisen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla saamaa työkyvyttömyysetuutta.

Mancini Murray Kapteyn

Hirsch Ragnemalm

Julistettiin Luxemburgissa 2 päivänä lokakuuta 1997.

R. Grass
kirjaaja

G. F. Mancini
kuudennen jaoston puheenjohtaja